

θυσίαν. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὠρίσθησαν εἰς κατοικίαν αὐτῶν διάφοροι τῆς μικρᾶς Ἀσίας πόλεις, ὅπου ἀνέτωξάντων διαγόντες, ἀνετρέφοντο καὶ ἐξεπαιδεύοντο ὑπὸ διδασκάλων ὀνομαστῶν, σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου. Τελευταῖον ἐν ἔτει 351 ὁ Κωνσταντῖος ἐνόμισεν εὐλογον νὰ ἀπονεύμῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ καίσαρος εἰς τὸν Γάλλον καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς Ἀσίας, ἐδρεύοντι εἰς Ἀντιόχειαν. Ἄλλ' ὁ Γάλλος οὐδεμίαν ἔδειξε πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτηδειότητα ἐξ ἐναντίας κατέστη ἔνοχος πολλῶν ἀνοσιουργημάτων. Ὅθεν ἀνακληθεὶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 354 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεκεφαλίσθη αὐτόθι ἐν τῇ φυλακῇ. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦτον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὁ Ἰουλιανὸς ἐκινδύνευσεν νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν τύχην, διότι οἱ περὶ τὸν Κωνσταντῖον ἔλεγον αὐτῷ ὅτι ὁ νέος οὗτος ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ πνέῃ ἐκδίκησιν διὰ τὰ τοσαῦτα τῆς οἰκίας αὐτοῦ παθήματα. Ἄλλ' ὁ ἐν τῇ δυστυχίᾳ ἀνατραφεὶς Ἰουλιανὸς ἔμαθε πρωιμώτατα νὰ κρύπτῃ τὴν τε θλίψιν αὐτοῦ καὶ τὴν ὀργήν· πλὴν τούτου δὲ ἀνέλαβε τὴν προστασίαν αὐτοῦ καὶ ἡ βασίλισ Εὐσεβία, ἥς τὴν ἀγαθότητα ὑπέθαλπε κατὰ εἰνας καὶ ἄλλο τρυφερότερον αἶσθημα· ὁ δὲ Κωνσταντῖος ἐπέισθη νὰ φεισθῇ αὐτῆς τοῦ ἑξαδέλφου ὀρίσας εἰς κατοικίαν αὐτοῦ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Ἴνα κατανοήσωμεν τὰ σπουδαῖα γεγονότα τὰ ὁποῖα προέκυψαν εἰς μέσον μετὰ τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ βραχείαν τοῦ Ἰουλιανοῦ διατριβὴν ἀνάγκη νὰ ἐκθέσωμεν πῶς εἶχον κατὰ τοὺς χρόνους τούτους αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁποῖαί τινες ἦσαν αἱ τοῦ Ἰουλιανοῦ διαθέσεις ὅτε διετάχθη νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα (1).

Αἱ Ἀθῆναι εἶχον πρὸ καιροῦ ἀποβάλλει τὸ πάλαι μέγα πολιτικὸν καὶ ἠθικὸν ἀξίωμα ἀπὸ δὲ τῆς ὑπὸ Σύλλα ἀλώσεως καὶ τῆς γοθτικῆς ἐπιδρομῆς ἔπαθον καὶ ὑλικὰς ζημίας οὐ σμικρὰς. Ἀλλὰ τὸ ἀπαράμιλλον κλέος δι' οὐ περιεβάλλετο ἡ πρωτεύουσα αὕτη τοῦ ἀρχαίου, ἑλληνισμοῦ, τὰ λαμπρὰ μνημεῖα ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐκοσμεῖτο, ἡ εὐλάβεια ἦν ἔσφζον οἱ πολυάριθμοι εἰσέτι ἐθνικοὶ πρὸς τὰ ἐλευσίνια μυστήρια καὶ ἡ συνείδησις τῆς ὀφειλομένης εἰς τὴν χώραν ταύτην εὐγνωμοσύνης, ἦν εἶχεν ἅπας ὁ ἑλληνικὸς κόσμος, ἀνεδείκνυον ταύτην σεβαστὴν μὲν εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους ἐπαγωγὸν δὲ εἰς πάντας τοὺς λογίους ἄνδρας οἵτινες ἐξηκολούθουν συρρόντες ἐνταῦθα, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, ὡς εἶδομεν, αἱ σχολαὶ τῶν Ἀθηνῶν ἔτυχον τῆς ἰδιαζούσης αὐτοκρατορικῆς προστασίας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὰς σχολὰς ταύτας δὲν ἐδιδάσκοντο ἤδη σπουδαῖα πράγματα καὶ θεωρήματα ἀλλ' ἐπεκράτει ἡ ἄγονος ἐκεῖνη σοφιστικὴ τέχνη (2), περὶ τῆς ὁποίας ἄλλοτε ὠμιλήσαμεν ἐν ἐκτάσει (Κεφ. Α' τοῦ παρόντος βιβλίου, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν τὸ σύστημα τῶν νεοπλατωνικῶν ματαίως ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠγωνίζετο νὰ περιποιήσῃ νέαν τινὰ ζωὴν καὶ ἐγέργειαν. Ἐνταῦθεν αἱ εἰδήσεις ὅσας περὶ αὐτῶν ἔχομεν ἐν τῇ τετάρτῃ ἐκατονταετηρίδι, διὰ Λιβανίου καὶ Εὐναπίου, παριστῶσι τὰς σχολὰς ἐκεῖνας οὐ μόνον οἷας ἄλλοτε περιεγράψαμεν αὐτὰς ὑπὸ Φιλοστράτου ὀδηγούμενοι ἀλλ' εἰ δυνατόν ἔτι μᾶλλον ἀναξίας τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης. Ἡ ἐν Ἀθήναις ἐκπαίδευσις εἶχε καταντήσῃ τῶντι ταπεινῇ τις λογομαχία, τῆς ὁποίας τὰ κύρια ἐλατήρια ἦσαν ἀπληστος χρηματολογία τῶν διδασκάλων καὶ κωμικοτραγικαὶ τῶν διδασκομένων

(1) Ὁ Γάλλος καὶ ὁ Ἰουλιανὸς διῆλθον τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἐν τινι μονῇ παρὰ τὴν Καισάρειαν ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ἀργαίου ὄρους τελοῦντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔργον ἀναγνωστῶν.

(2) Ἐν τῇ σοφιστικῇ σχολῇ ἐδιδάσκοντο μόνον τὴν τέχνην τῆς καλλιπειίας, ἐν δὲ ταῖς φιλοσοφικαῖς σχολαῖς τὰ συστήματα τὰ φιλοσοφικὰ τὰ ἐκπροσωπούμενα ἐν αὐταῖς.

Ὁ Νεοπλατωνισμὸς εἰσῆχθη ὡς φιλοσοφικὴ διδασκαλία εἰς Ἀθήνας μόνον κατὰ τὸν 3ον αἰῶνα, ὅτε ἡ σοφιστικὴ σχολὴ μετεβλήθη εἰς φιλοσοφικὴν, μετὰ ταύτης δὲ συνεχωνεύθησαν αἱ λοιπαὶ κατ' ἴδιαν φιλοσοφικαὶ σχολαί.

